

קובץ

האור לחיים

שנה שלישית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת פנחס תש"פ

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	
21:19	20:23	19:32	י-ם
21:16	20:21	19:30	ת"א
21:20	20:24	19:33	חיפה
21:16	20:21	19:30	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:12

הומנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455 (הזמנה טלפונית)

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000 (שלוחה 9)
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:
orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת פנחס תש"פ

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהרין" - חומש במדבר

1 לקרב ולא לרחק

פניני אור החיים הקדוש:

5 רמז למאורעות שיפקדו את עם ישראל

7 הכוונה הנדרשת באזכרת ה'

פרשה למעשה:

9 חס המקום על כבוד הבריות

10 המגפה לא נעצרה מעצמה

12 פנחס הוא אליהו- מלאך הברית

13 חיי עולם הבא בעולם הזה

17 קווים לדמותו של מנהיג בישראל

לקרב ולא לרחק

ישראל. התורה מתחילה למנות אותם לשבטיהם. והנה, כשהיא מגיעה למשפחתו של ראובן ומונה את אליאב ואת בניו - דתן ואבירם, היא מחזירה אותנו אל מחלוקת קרח ועדתו ומזכירה לנו שהם "הצו על משה ועל אהרן". ותמוה, הרי כל דבר צריך להיות מוזכר במקומו ובעניינו, ומה עניין זה לכאן? אנחנו בפרשת פנחס, לא בפרשת קרח...

ועוד יש להבין, מה פשר התואר שהתורה מכנה

אותם - "קריאי העדה"?

אלא - המשיך ה"חפץ חיים" - באה התורה לשבח בזה את משה ואת תבונתו והנהגתו.

הוא דָּתָן וְאַבִּירָם קְרִיאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הָצוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן בְּעֵדַת קִרְחַ בְּהִצְתָּם עַל ה' (במדבר כו, ט).

באחת הקהילות ברוסיה התחילו לנשוב רוחות זרות.

באו לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל ואמרו לו שעליו לבוא אל אותה קהילה, להוכיחם על הפְּרָצוֹת שנהיו בה ולהעמידם על מקומם. "צריך לאיים עליהם", אמר אחד העסקנים, "שאם לא יחזרו בהם ממעשיהם הנלוזים, הרב יכריז עליהם

נידוי ויצווה להתרחק מהם..."

אמר ה"חפץ חיים": בפרשת פנחס, אחרי המגפה, נצטוו משה רבנו ואלעזר בן אהרן הכהן למנות את עם

"משה רבנו היה יכול

אז להרחיקם, אך

לא עשה זאת. הוא

המשיך לסבול מהם

וממעלליהם, יחד עם

כל ישראל"

עשה זאת.

משה רבנו ידע כי הוא עלול לסבול מהם בהמשך הדרך, והיה יכול לפעול שלא ייצאו ממצרים, וכך לחסוך מעצמו ומעם ישראל את המעללים של השניים הללו. אך הוא לא עשה כן ולא מנע מהם לצאת ממצרים עם כל ישראל.

אמנם, הם ברשעותם, העדיפו תחילה להישאר במצרים ולא לצאת יחד עם כל ישראל, וכמו שאומר בתרגום יונתן על הפסוק (שם יד, ג) "וְאָמַר פְּרָעָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִּים הֵם בְּאֶרֶץ" - "וימר פרעה לדתן ולאבירם בני ישראל דמשתירון במצרים". איך דיבר פרעה אל 'בני ישראל', הרי הם יצאו ממצרים? אלא הכוונה שהוא דיבר אל שני הרשעים הללו - דתן ואבירם, שנשארו במצרים.

רק לאחר מכן הצטרפו דתן ואבירם אל שאר ישראל. והנה כאשר המצרים רדפו אחרי בני ישראל והשיגום על ים סוף, שוב הופיעו השניים הללו כדי להתריס בפני משה: "מה זאת עשית

המעללים של השניים הללו - דתן ואבירם, לא התחילו אצל קרח. כשעם ישראל היו משועבדים לפרעה במצרים, דתן ואבירם שימשו כשוטרים ונגשו בבני ישראל. משה רבנו ראה שני אנשים עברים ניצים - אלו הם דתן ואבירם. הוא ניסה להעיר להם: "לָמָּה תִּפְּהוּ רֵעֵךְ" (שמות ב, יג). אך הם השיבו לו: "מִי שָׁמְךָ לְאִישׁ שֶׁר וְשִׁפְט עָלֵינוּ הַלְהַרְגֵנוּ אֶתְּהָ אִמֵּר כְּאִשֶׁר הִרְגִּיתָ אֶת הַמִּצְרִי" (שם, יד). הם הלכו אל פרעה והלשינו על משה שהרג איש מצרי, ומשה נאלץ לברוח למדין. לימים שב משה למצרים במצות ה'. הוא בא אל פרעה ודרש ממנו להסיר מבני ישראל את עול השיעבוד. באו אליו השניים הללו - דתן ואבירם, ודברו בו סרה: "אֲשֶׁר הִבְאֵשְׁתָּם אֶת רִיחֵנוּ בְּעֵינֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי עֶבְדֵיךָ לְתֵת קָרֵב בְּיָדְךָ לְהַרְגֵנוּ" (שמות ה, כא).

משה רבנו כבר הכיר אותם ואת רוע מעלליהם, הוא ידע היטב שאינם מדברים ופועלים ממניעים טהורים, כל מהותם וחפצם היה להרע ולהזיק. הוא היה יכול להרחיקם מעליו, אך לא

זאת משה לא הרחיקם מעליו ומעל ישראל.

והם המשיכו במעלליהם. משה רבנו שלח עשרה מרגלים שיתורו את ארץ כנען. יהושע וכלב מדברים בשבחה של הארץ - "עֵלָה נַעֲלָה וַיִּרְשָׁנוּ אֶתָּה כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ" (במדבר יג, ל), באים השניים הללו ומסיתים את עם ישראל: "נִתְּנָה רֵאשׁ וַנְּשׁוּבָה מִצְרַיִם" (שם יד, ד).

כמה אפשר לסבול מהם? עד מתי נניח להם לעולל את מעלליהם, עד מתי נאפשר להם להסית ולהדיח?

משה רבנו ידע שאם ירחיקו אותם - אין סיכוי שיחזרו למוטב, ולא עוד אלא שימיטו חורבן גדול יותר על עם ישראל. מה עשה? נקט בדרך אחרת, הפוכה, דרך של קירוב: עשאם "קריאי העדה" - הוא קרא להם, כביכול רוצה הוא להיוועץ בהם. כשיראו שהוא מחשיב אותם ואת דעתם, אולי ישנו את דרכיהם ובמקום להזיק יתחילו להועיל.

כאשר כל זה לא הועיל, הקב"ה שילם

לָנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, הֲלֹא זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ יְאֻלֶּיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר הַדָּל מִמָּוְנוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת מִצְרַיִם" (שם יד, יב). יש להם טענות על כך שהוציאם ממצרים...

משה רבנו היה יכול אז להרחיקם, אך לא עשה זאת. הוא המשיך לסבול מהם וממעלליהם, יחד עם כל ישראל.

כשירד מן לישראל במדבר, משה ציווה את ישראל לאכול את המן בו ביום ולא להשאיר ממנו למחרת - "אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמָּוְנוּ עַד בֶּקֶר" (שם טו, ט). כל עם ישראל עישו כדבר משה, מלבד אותם שניים - דתן ואבירם, "וַיִּוָּתְרוּ אֲנָשִׁים מִמָּוְנוּ עַד בֶּקֶר" (שם טז, כ). אומנם משה קצף עליהם, אך הלא היה יכול להרחיקם ולהוציאם מחוץ למחנה, ולא עשה זאת.

משה אמר לבני ישראל כי בשבת לא ירד מן, ובמקום זאת ירד ביום שישי 'לחם משנה'. באו אותם שני רשעים ופיזרו מהמן של יום שישי בשבת, כדי להראות לכולם כאילו אין אמת בדברי משה. הם הגדישו את הסאה, ובכל

- לא לענות לחורפיו דברי!"

כותבים עליך, משמיצים אותך - אל תענה! תשתוק! אם תענה, הם יקצינו עוד יותר. אם תשתוק, יש סיכוי שהם יתרככו ויורידו את מפלס הטינה כלפיך.

פעם בא אליו אדם והתלונן שחושדים בו חשד שווא. אמר לו הרב שטיינמן: "שיחשדו! מה אכפת לך? אתה הרי יודע את האמת".

"אבל קשה לי לחיות עם ההרגשה שמיישהו חושד בי", אמר הלה.

ענהו הרב: "הרי רבי יוסי אומר: 'יהי חלקי עם מי שחושדין בו ואין בו' (שבת ק"ח ע"ב). הוא מכריז על כך שהוא רוצה לשבת איתך ועם אחרים שחושדים בהם ואין בהם. אמור לי: כל כך רע לך לשבת במחיצתו של רבי יוסי?... תהיה מאושר בכך!"

להם כגמולם והביא עליהם את קיצם. הם נבלעו באדמה יחד עם כל עדת קרח.

סיים ה"חפץ חיים" את דבריו ואמר לעסקנים: "אם אתם רוצים שאנשי אותה עיר יחזרו למוטב, אסור להלך עליהם אימים ולהרחיקם. אם נרחיק אותם, לא זו בלבד שהם לא יתקרבו, הם עלולים להתרחק עוד יותר. על כן אדרבה, נסביר להם פנים, אולי כך יתרצו וישובו מדרכיהם הנלוזות".

היו תקופות שכתבו על מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל כל מיני מודעות השמצה, דברים מזעזעים שתצילנה אוזנינו מלשמוע. תלמידיו ביקשו לשמור על כבודו ולמחות כנגד המשמיצים. אמר להם: "אדם רוצה חיים טובים? יש סגולה בדוקה אחת

רמז למאורעות שיפקדו את עם ישראל

ער - כנגד בית ראשון, על דרך אומריו (שיר השירים ה, ב) "אני ישנה ולבי ער", שהיה הקב"ה בו "ער" בהשגחה גדולה עמנו, ואונן - כנגד בית שני, וקראו "אונן" לשון אונאה, לפי שהיו חסרים בו דברים שהיו צריכים להיות בבית המקודש, וכפי שהיו בבית הראשון, ולא היו בו.

ואמר הכתוב: "וימת ער ואונן" - הוא כנגד חורבן הבתים, שכן סילוק שכינה נקרא "מיתה", שפרחה הנפש - שהיא השכינה - ונשאר הבית "מת" בעוונות ומלא טומאת הקליפה הנתונה בו כידוע.

בתוך דבריו הוא מוסיף ומבאר, שהעוון שבעטיו מת ער - "ישחת ארצה" (בראשית לח, ט) - הוא אותו עוון שבעטיו חרב בית המקדש הראשון, והעוון שבעטיו מת אונן - "לבליתי נתן זרע לאחיו" (שם) - הוא אותו עוון שבעטיו חרב בית המקדש השני, עיין שם, נפלא מאד.

בני יהודה ער ואונן וימת ער ואונן בארץ כנען. ויהיו בני יהודה למשפחתם לשלה משפחת השלני לפרץ משפחת הפרצי לזרח משפחת הזרחי (במדבר כו, ט-ב).

כותב ה"אור החיים" הקדוש:

"פרשה זו תרמוז מאורעות עם בני ישראל, ובחר לרמוז ביהודה מהטעם עצמו שאמרו ז"ל (ב"ר פ' צ"ח) למה נקראו ישראל על שם יהודה, אומרו בני יהודה הם התולדות יתכנו בשם בני כידוע, ואמרו ער ואונן ירמוז לבית ראשון ובית שני וגו'".

בשמותיהם של בני יהודה - אומר ה"אור החיים" הקדוש - רומזת התורה על המאורעות שיפקדו את עם ישראל. הסיבה שהתורה בחרה לרמוז זאת דווקא בבניו של יהודה היא, משום שבני ישראל נקראים על שם יהודה - "יהודים".

ער ואונן מרמזים על בית המקדש הראשון והשני:

כג) "בַּיָּמִים הַהֵמָּה אֲשֶׁר יַחְזִיקוּ עֲשָׂרָה
אֲנָשִׁים מִפֶּל לְשָׁנוֹת הַגּוֹיִם וְהַחֲזִיקוּ
בְּכַנְף אִישׁ יְהוּדֵי לְאֹמֶר גַּלְכָּה עִמָּכֶם"
יעוּיִן שֵׁם דְּבָרֵיהֶם, וְעַיִין זֶה נִרְמַז
בְּמִילָה "הַשְּׁלָנִי" עִם הָאוֹת נו"ן,
שֶׁהָאוֹמוֹת כּוֹלֵן יֹאמְרוּ לְכֹל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל: "שְׁלוֹ אֲנִי".

ב. "לְפָרֵץ מְשֻׁפַּחַת הַפְּרָצִי" - יִרְמוֹז עַל
דֶּרֶךְ אֹמֶרֶם (סְנֵהדְרִין כ ע"ב) שֶׁהַמֶּלֶךְ
פּוֹרֵץ גֹּדֵר לַעֲשׂוֹת לוֹ דֶּרֶךְ, וְהַכּוֹוֹנָה כִּי
בָּבֶא הַמְּשִׁיחַ מִפְּרֵץ יִהְיוּ כֹל יִשְׂרָאֵל
"מְשֻׁפַּחַת הַפְּרָצִי" - מַלְכִים, וְעַל אוֹתוֹ
הַזְּמַן אִמְרוּ חֲז"ל (בְּבֹא מְצִיעַא קִיג ע"ב):
"כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מַלְכִים".

גם יִרְמוֹז עַל הַפְּרָצָה הַגְּדוּלָה אֲשֶׁר
יִפְרוֹץ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּאוֹמוֹת, לְאִין
תְּכַלִּית, וַיִּנְקוּם בְּכַךְ אֶת נַקְמַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מֵהֶם.

ג. "לְזָרַח מְשֻׁפַּחַת הַזְּרָחִי" - יִרְמוֹז עַל
מֵה שֶׁאִמְרַת הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָּהוּ ס, ב): "כִּי הִנֵּה
הַחֲשֵׁךְ יִכְסֶה אֶרֶץ וְעָרְפֹל לְאֲמִים
וְעֲלִיף יִזְרַח ה'" וְכַתִּיב "וְהָיָה לָךְ ה'
לְאוֹר עוֹלָם". וְהוּא אֹמְרוֹ "מְשֻׁפַּחַת
הַזְּרָחִי" אֲשֶׁר עֲלִינוּ יִזְרַח ה'.

הוא מְשִׁיחַ לְבָאֵר אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי
הַנוֹסְפִים שֶׁל יְהוּדָה, הַמְּנוּיִים בְּהַמְּשִׁיחַ
הַפְּסוּק: "לְשִׁלָּה מְשֻׁפַּחַת הַשְּׁלָנִי
לְפָרֵץ מְשֻׁפַּחַת הַפְּרָצִי לְזָרַח מְשֻׁפַּחַת
הַזְּרָחִי", שְׁכוֹלֵם רוֹמְזִים עַל זְמַן
הַגְּאוּלָה בְּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ:

א. "לְשִׁלָּה" - רְמַז לְמוֹשִׁיעַ שִׁיבּוֹא
לְגְאוּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת
הָאַחֲרוֹנָה, הַנִּקְרָא "שִׁלָּה". וְהַטַּעַם
לְכַךְ שֶׁהַפְּסוּק פּוֹתַח בְּמִילִים "וַיְהִי־בְנֵי
יְהוּדָה", מְשׁוּם שֶׁבְּנֵי יְהוּדָה צָרִיכִים
לְהִיּוֹת בְּמַצַּב שֶׁל "וַי", כְּלוֹמֵר לְהִיּוֹת
בְּצַעַר, כְּמֵהֵימ וּמְצַפִּים לְבּוֹא הַגְּאוּל,
וְהוּא מְאֹמֵר "וַיְהִי־נו" - פִּירוּשׁ יִהְיוּ בּוֹי,
שֶׁהוּא צַעַר, בְּשִׁבִיל "שִׁלָּה" וְהוּא
אֹמְרוֹ "לְשִׁלָּה". וּבְכוּאוֹ יִהְיוּ כֹל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל "מְשֻׁפַּחַת הַשְּׁלָנִי" פִּירוּשׁ:
"דוֹר שֶׁבֵן דּוֹד בֹּא", וַיִּקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ:
"דוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ".

הוא מוֹסִיף וּמְבֹאֵר מְדוּעַ בְּשִׁמוֹ שֶׁל
"שִׁלָּה" נוֹסְפָה הָאוֹת נו"ן, "מְשֻׁפַּחַת
הַשְּׁלָנִי", מֵה שֶׁלֹּא מְצִאנוּ בֵּיתֵר
הַשְּׁמוֹת, וְזֹאת עַל פִּי מֵה שֶׁמְּבֹאֵר
בְּחֲז"ל (שְׁבַת לָב ע"ב) עַל הַכְּתוּב (זְכַרְיָה ח,

הכוונה הנדרשת באזכרת ה'

מה נקבע בהם השם שלא כסדרו - ה"א בתחילה ויו"ד בסוף, לכאורה היה לו לקבוע יו"ד בתחילה וה"א בסוף?

ומבאר על פי דברי הזוהר הקדוש, כי כללות נשמות ישראל הן מכסא כבודו יתברך אשר יקרא 'היכל קדשו' ויתכנה בשם אדנ"י.

ומוסיף, כי אמרו "אנשי אמת" (וכן מובא בשולחן ערוך אורח חיים סימן ה), שכאשר אדם מוציא מפיו שם ה', עליו לכוון לאותיות המוזכרות בפיו וכן לכוון במחשבה לאותיות הנעלמות. האותיות המוזכרות הן שם אדנ"י, והאותיות הנעלמות הן שם הוי"ה, שכן כשמזכירים שם ה' לא הוגים את שם הוי"ה אלא שם אדנות. וכמו שמוכא בגמרא (פסחים נ ע"א): "אמר הקדוש ברוך הוא: לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א [שם הוי"ה], ונקרא אני באל"ף דל"ת [שם אדנות]".

ומוסיף ה"אור החיים" הקדוש, שיש

חֲנוּךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי לְפִלּוּא מִשְׁפַּחַת הַפְּלִאִי (במדבר כו, ה).

במדרש (ילקו"ש רמז תשעג) אמרו: 'החנוכי' - הטיל ה"א בראש המילה ויו"ד בסופה - י-ה, כדי להעיד עליהם שהם בניהם של אבותיהם. וזהו שנאמר (תהלים קכב, ד): "שְׁשִׁים עָלוּ שְׁבֻטִים שְׁבֻטֵי י-ה יְעוּדוֹת לְיִשְׂרָאֵל" - שהם בניהם של אבותיהם.

שם ה' מועיד על טהרת ייחוסם של שבטי י-ה. בני ישראל במצרים שמרו עצמם בקדושה, ובנות ישראל היו צדיקות וטהורות וגדרו עצמן מן הפריצות. ועל בני ובנות ישראל הכשרים דרשו חז"ל (ויקרא רבה לב, ה) את הפסוק בשיר השירים (ד, יב) "גַל נְעוּל מְעִין חָתוּם": "גן נעול" - אלו הבתולות, 'מעין חתום' - אלו הזכרים". ומוסיף המדרש: "על ידי שגדרו ישראל במצרים עצמן מן הערוה נגאלו ממצרים".

שואל ה"אור החיים" הקדוש, מפני

כשמתפלל ומברך מתוך הסידור ורואה לנגד עיניו את שם ה', יקבע במחשבתו לכרוך ולכוון את שתי הכוונות בשילוב.

לפי זה - אומר ה"אור החיים" - יתבאר סדר האותיות שנוספו בשמות משפחות בית ישראל - 'החנוכי', 'הפלואי'. לפי שבהשתלב שני השמות, שם אדנות הגלוי ושם הוי"ה הנעלם, יעמדו יחד שתי אותיות - ה' י, ה"א קודמת ליו"ד.

לכוון גם את שילוב האותיות, שהוא סוד "ה' בהיכל קדשו" (תהלים יא, ד). דהיינו, כשאדם מזכיר שם שמים בברכה - "ברוך אתה ה'", עליו לכוון גם את שם אדנות שמוציא מפיו וגם את הוי"ה שאינו מוציא מפיו אלא במחשבה בלבד.

שאלו את הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, אלו כוונות צריכים לכוון בברכה. השיב, כי העיקר הוא שהאדם ירגיל עצמו בשילוב של הוי"ה ואדנות.

חס המקום על כבוד הבריות

לא גילתה התורה את שמו בחייו.

למדנו מכאן עד כמה יש להיזהר בכבודו של כל אדם מישראל, ואפילו אם הוא רשע גמור! דמו של איש לא יתָר, ואין לזלזל, לבזות, או לפגוע באף אדם!

מי לנו שפל יותר מבלעם הרשע, שה"אור החיים" הקדוש מכנה את הדיבור היוצא מפיו כמי שיוצא מ"פי חזיר", האיש שאתונו גילתה לאיזה שפל מוסרי הוא הגיע, בהיותו שטוף בתאוות שפלות ונבזות, ועל אף כל זאת התורה חסה על כבודו, כמו שהביא רש"י לעיל (כב, לג) שהקב"ה הרג את אתונו "שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות".

וזה לשון ה"אור החיים" הקדוש: "אכן הנה האדון ברוך הוא אינו חפץ לזלזל אפילו ברשעים לפרסם מי בעלי

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמְּכַה אֲשֶׁר הִכָּה אֹת הַמְּדַבְּרִית זְמַרִי בֶן סְלוּא (במדבר כה, יד).

רק כאן חושף הכתוב את שמו של האיש שעשה את החטא הנורא שכמעט והמית כליה על ישראל.

בסוף הפרשה הקודמת, כשמתואר מעשה העבירה, התורה אינה חושפת את זהותו, אלא אומרת (כה, ו): "וְהָיָה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אֶחָיו אֶת הַמְּדַבְּרִית".

ויש להבין מדוע התורה אינה מזכירה את שמו מיד במעשה העבירה ואומרת: 'ויבוא זמרי בן סלוא וַיִּקְרַב אל אֶחָיו את המדיינית? מדוע שלא לפרסם את שמו של הרשע המרושע הזה שעשה את המעשה הנפשע?

ה"אור החיים" הקדוש מבאר, שהתורה אינה חפצה לבזות איש מישראל כל עוד הוא חי! רק לאחר מותו התורה מגלה את שמו! גם את המקושש הכירו כולם, ואף על פי כן

ולמדנו מכאן שאין למהר להרוץ דינו של אדם ולבזות אותו, כל עוד לא חטא בפועל!

על סמך כל מיני דיבורים שהתבטא, או מחשבות והרהורי לב שביטא - עדיין לא הותר כבודו למרמס. מחשבה רעה אין הקב"ה מְצַרְפָּה למעשה!

רק לאחר שעשה את מעשה העבירה בפועל - מצווה לפרסם את שמו לדיראון.

דברים המתועבים, ומקושש יוכיח, גם במה שלפנינו תראה שלא גילה אותם בשעת מעשה".

תירוץ נוסף כתב: "עוד נראה, כי טעם שלא הזכיר ה' שמו למעלה, לפי שעדיין לא עשה מעשה אלא חשב לעשות, וכל עוד שלא עשה - לא תבזהו התורה להזכיר שמו. ואחר שכבר עשה מעשה - פרסם ה' שמו כי מצווה לפרסם הרשעים".

המגפה לא נעצרה מעצמה

גרם לכך. ועלול היה לחשוב בליבו כי הקב"ה מצד עצמו כפה את מידת הדין והסיר את המגפה, בלי שתהיה איזו זכות וסיבה לכך.

על כן אמר הכתוב: "פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הִפְּיֵחוּ הַיָּשִׁיב אֶת חַמַּתִּי מֵעַל

הַיָּשִׁיב אֶת חַמַּתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר כה, יא).

מה בא הכתוב להודיענו בזה?

אומר ה"אור החיים" הקדוש: משה רבנו ראה שפסקה המגפה מעל בני ישראל, אך לא ידע מה הביא לכך ומי

הגדולה של פנחס אשר "השיב את חמתי מעל בני ישראל". לא זו בלבד שבכח מעשהו מנע ממידת הדין לשלוט עליהם, אלא הוא הצליח להשיב את חמת ה' לאחר שכבר התעוררה ולבטל את העונש לאחר שכבר יצא לפועל.

הנה כי כן, אם חטא האדם וכבר נגזר דינו, הדין אינו מתבטל מעצמו בלי סיבה. יש דין ומשפט בעולם! - "הַצּוּר תָּמִים פָּעֵלוּ פִּי כָּל הַדְּרָכָיו מִשְׁפָּט" (דברים לב, ד). אדם לא יכול לחטוא ולסמוך על רחמי שמים, שכביכול יוותר לו הקב"ה על עונשו. חלילה לאדם לחשוב כך! "כל האומר הקדוש ברוך הוא ותרן הוא - יותרו חייו" (בבא קמא נ ע"א).

אך אל יפול האדם לייאוש. גם לאחר שבא עליו העונש, עדיין יש תקנה: על ידי זכות מיוחדת ניתן לכפות את מידת הדין ולבטל את העונש.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". הקב"ה הודיע למשה כי המגפה לא נעצרה מעצמה, אלא פנחס הוא הגורם והסיבה להסרת חרון אף ה' ולהפסקת המגפה.

הקב"ה מנהיג את העולם בדין ובמשפט - "מִלֶּךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֲרָץ" (משלי כט, ד). אם עם ישראל חטא ומצד מידת הדין והמשפט בא עליהם עונש משמים, הקב"ה אינו כופה ומבטל את הדין סתם כך. כדי לכפות ולבטל את הדין צריך איזו זכות וסיבה, ואלמלא הזכות של מעשהו של פנחס לא היתה המגפה פוסקת.

יתר על כן, ישנה זכות שבכוחה לעצור את גזר הדין ולמנוע את העונש מלצאת לפועל. אך לאחר שכבר נגזר הדין והעונש יצא לפועל, צריכים זכות גדולה יותר כדי לכפות את הדין ולבטל את העונש.

בא הכתוב להודיע את שבחו ומעלתו

פנחס הוא אליהו - מלאך הברית

פנחס - הוא אליהו, זכה להיות מלאך הברית. כל תינוק שנולד בישראל אינו נכנס בבריתו של אברהם אבינו עד שיבוא אליהו מלאך הברית. ובכל ברית מילה יש "מושב כבוד למלאך הברית", הוא "הכיסא של אליהו".

זכות גדולה להיות במחיצתו של אליהו הנביא וליטול חלק בהכנסתו של תינוק בבריתו של אברהם אבינו - כמוהל, כסנדק או כאחד מן הציבור.

בספר "חוט המשולש" מובא שהגאון רבי עקיבא איגר היה גם מוהל, "ולא הניח סנדקאות או מילת בן אשר לא יהיה לו חלק בו, וכן נסע למרחקים, לפעמים כמה פרסאות, לכבוד המצוה. ולעומת הטרחה התנה לעצמו שיתנו לו כל המצוה, היינו החיתוך והפריעה, ולפעמים גם הסנדקאות יחדיו. והוצאות רבות עשה על מצוה זו".

הַנְּנִי נִתֵּן לּוֹ אֶת פְּרִיְתֵי שְׁלוֹם (במדבר כה, יב).

אומר המדרש (ילקו"ש תשעא): "פינחס הוא אליהו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה נתת שלום בין ישראל וביני בעולם הזה, אף לעתיד לבא אתה הוא שעתיד ליתן שלום ביני לבין בני".

צא וראה את גודל השכר על מעשה אחד שנעשה לשם שמים. פנחס - הוא אליהו, זכה שהקב"ה ייתן לו את בריתו שלום.

וכך מובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כט): "נגלה עליו [לאליהו] הקדוש ברוך הוא ואמר לו: מה לך פה אליהו, 'קנא קנאתי'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: לעולם אתה מקנא; קנאת בשיטים על גילוי עריות, וכאן אתה מקנא, חייך שאין ישראל עושין ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך, מכאן התקינו חכמים שיהיו עושין מושב כבוד למלאך הברית".

הטרחה הרבה שטרח כדי להגיע לברית.

מסופר שם שפעם אחת נסע בחורף כל הלילה, כדי להכניס ילד בבריתו של אברהם אבינו.

ומוסיף שם ב"חוט המשולש": "והיה לפלא איך יסבול גוף חלש המזוג כמוהו את כל הטרדות ועניינים כאלו, ולא נשאר דבר מצוה אשר באה לידו ולא היה מקיימה".

עם כל ענוותנותו המופלאה, הוא ידע לעמוד על שלו ולדרוש לעצמו את מצות המילה, וכן את הסנדקאות, ולפעמים גם את שתי הפעולות כאחת! הוא ביקש זאת לעצמו לא משום שמדובר ב'כיבוד', הוא הרי ברח מן הכבוד כמו מאש. הדבר נבע מחמת השתוקקותו הגדולה ליטול חלק במצוה נשגבה זו. הוא הרשה לעצמו לדרוש זאת כתמורה על

חיי עולם הבא בעולם הזה

תרצה" - מלכו של עולם מתרצה.

ייסורים הבאים על הצדיקים בעולם הזה - הם אות וסימן לאהבת ה', שמתוך שהוא אוהב את הצדיקים ורוצה בטובתם הוא מייסרם בייסורים של אהבה, המכפרים עליהם ומרבים את שכרם בעולם הגמול.

וכך אומרים חז"ל (ברכות ה ע"א): "כל שהקדוש ברוך הוא חפץ בו - מדכאו

וְשֵׁם בְּנוֹת צְלַפְחָד מַחֲלָה וְנִעָה חֲגֵלָה מְלֻכָּה וְתִרְצָה (במדבר נו, לג).

יש מפרשים את שמות בנות צלפחד בדרך דרוש:

כאשר האדם חולה ב"מחלה" בר מינן, או כאשר יש לו "נועה" - הוא נע ונד בלי מנוחה ושלוה, זהו "חגלה" - חג לה', משום שהייסורים מכפרים על חטאי האדם, ועל ידי כך "מלכה

אליעזר שרוי בצער ובייסורים, הרי זה מעיד על חרון אף שיש בעולם.

"התחילו הם בוכים ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: למה אתה משחק? אמר להם: וכי מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: אפשר ספר תורה שרוי בצער, ולא נבכה? אמר להם: לכך אני משחק. כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו לוקה ואין שמנו מבאיש ואין דובשנו מדביש, אמרתי: שמא חס ושלום קיבל רבי עולמו. ועכשיו שאני רואה רבי בצער - אני שמח."

צדיק שחי את כל חייו ללא צער ייסורים - יש מקום לחשוש שמא קיבל את שכרו בעולם הזה. לכן, כשראה רבי עקיבא את רבי אליעזר שרוי בצער, שמח שמחה גדולה, כי הייסורים מכפרים עליו ומזוככים אותו, ואת שכרו על התורה והמצוות שלו - יקבל בעולם הבא, עולם הגמול.

יש תנא דבי אליהו מפליא מאוד (פרק ה, פרשה ו): "מפני מה זכה יעקב אבינו

ביסורין, שנאמר (ישעיהו נג, י): "וזה חַפְּיץ דְּפָאֵז הַחֶלְי". וכן נאמר (משלי ג, יב): "כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ".

ועוד אמרו חכמים (קידושין מ ע"ב): "מה צדיקים נמשלים בעולם הזה? לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה, נקצץ נופו - כולו עומד במקום טהרה, כך הקב"ה מביא ייסורים על צדיקים בעולם הזה, כדי שירשו העולם הבא, שנאמר: "וְהָיָה רֵאשִׁיתָ מִצֶּעַר וְאַחֲרֵיתָ יְשֻׁלָּה מְאֹד" (איוב ח, ז).

הרי "כִּי אָדָם אֵין צְדִיק בְּאָרְץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא" (קהלת ז, ט), גם לצדיקים יש מעט חטאים, כל אחד לפי דרגתו ומעלתו. מה עושה הקב"ה? מביא עליהם ייסורים כדי לזככם ולכפר על מעט החטאים שבידם, וכשהם מסתלקים מן העולם הנם זכים וטהורים ונקיים מחטא.

מספרת הגמרא (סנהדרין קא ע"א): "כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו. אמר להם: חימה עזה יש בעולם" - כשאדם גדול כמו רבי

אכן, מעט ורעים היו ימי שני חיי יעקב, אבל אם היו שואלים את יעקב אבינו לשלומו, הוא היה משיב: 'ברוך ה', ישתבח שמו, חסדי שמים, כי גבר עלי חסדו'.

איך ייתכן שכך היה משיב? כיצד זה עולה בקנה אחד עם כל הסבל והצער שהיו מנת חלקו?

התשובה היא: מובא בתנא דבי אליהו (זוטא פרק ט): "כשהיו יעקב ועשו במעי אמון, אמר לו יעקב לעשו: עשו אחי, שניים אנחנו לאבינו, ושני עולמות יש לפנינו - העולם הזה והעולם הבא, רצונך טול אתה העולם הזה ואני אטול העולם הבא? ... באותה שעה נטל עשו בחלקו העולם הזה, ונטל יעקב העולם הבא בחלקו".

יעקב אבינו הוא איש העולם הבא, כל מהותו היא העולם הבא. גם כשהוא חי בעולם הזה - הוא חי חיי העולם הבא. ואיך? על כך אומר התנא דבי אליהו: "מפני שהיה בבית המדרש מקטנותו ועד זקנותו, בקי במקרא ובמשנה במדרש ובהלכות ובאגדות".

לחיים שלא בצער ושלא ביצר הרע בעולם הזה ממה שעתיד ליתן לצדיקים לעתיד לבוא, מפני שהיה בבית המדרש מקטנותו ועד זקנותו, בקי במקרא ובמשנה במדרש ובהלכות ובאגדות, שנאמר "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֱהָלִים" (בראשית כה, כז).

עצם השאלה - "מפני מה זכה יעקב לחיים שלא בצער" - תמוהה מאוד. האומנם יעקב אבינו חי שלא בצער?! הרי כל ימיו היו מסכת ארוכה של סבל וצער! עוד בהיותו במעי אמו, עשו הרשע רצה לרוצץ אותו, שנאמר: "וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקֶרְבָּהּ" (בראשית כה, כב). וכשגדלו השניים בבית אביהם, המשיך יעקב לסבול ממנו סבל רב. הוא נאלץ לברוח מפניו והגיע לבית לבן, אך גם שם הצטער צער גדול. ולאחר מכן, כשביקש לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף והתאבל עליו שנים רבות. ולימים, כשבא לפני פרעה, אמר לו: "מִצֵּט וְרָעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנַיִ תַּיִ" (שם מז, ט). הלזה ייקרא שהיו חיייו שלא בצער!?

תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל. ואם אתה עושה כן - אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא".

אם בתורה אתה עמל - אשריך וטוב לך. ואל תחשוב שרק בעולם הבא יהיה לך טוב. לא ולא! בוודאי שיהיה לך טוב בעולם הבא, עולם הנצח, אבל, קודם כל, דע לך כי "אשריך - בעולם הזה!" כשאתה שקוע בתורה - אתה חי חיי עולם הבא בעולם הזה. כל מה שקורה לך לא נוגע אליך, כי אתה מרום מעל הארציות והגשמיות של העולם הזה.

התורה ממלאת את האדם שמחה, לא שמחה חיצונית אלא שמחה פנימית ואמיתית - "תִּנְוֹרַת ה' תִּמְיָמָה מְשִׁיבַת נְפֶשׁ... פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מְשִׁמְחֵי לֵב" (תהילים יט, ח-ט). וכשאדם חי חיי רוח מרוממים ומלאי שמחה, שום דבר ארצי לא יכול להעיב על שמחתו השלמה ולפגום ברוממות מעלתו.

מי שהוא 'בן העולם הבא' וכל חייו ספון בתוך בית המדרש וחי חיי תורה - אין לו שום צער וסבל!

צא וראה, מתי אדם סובל? כשהוא מייחס חשיבות לעולם הזה, והחיים לא תמיד מאירים לו פנים. כשהמציאות מתנגשת עם הרצון והציפיות של האדם - נגרם לו צער וסבל. אבל מי שמרום מעל החיים הארציים והגשמיים, מי שנשמתו נמצאת במקום אחר לגמרי - כל מה שקורה לו בעולם הזה אינו נוגע אליו כלל!

הוא לומד תורה? הוא עובד את ה'? אם כן הכל מושלם בתכלית! הוא מרגיש עולם הבא בעולם הזה. שום דבר ארצי לא קשור אליו ולא משפיע על הרגשתו המרוממת.

וזהו פירוש המשנה באבות (ו, ד): "כך היא דרכה של תורה: פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ

קווים לדמותו של מנהיג בישראל

על המילים "יפקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה (כו, טו) כתב רש"י, שלפיכך הזכיר משה בבקשתו "אלקי הרוחות": "אמר לפניו: ריבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו".

זוהי התכונה הבסיסית שמנהיג בעם ישראל צריך שיהיה ניחן בה: להלך, במתינות ובסבלנות, לפי רוחו של כל אחד ואחד! שומה עליו לנהוג בזהירות מרובה וביישוב הדעת, ולא בצורה של קנאות ותקיפות יתר.

רק מי שמסוגל להתנהג בהבנה, בסבלנות ובסובלנות, שכזו כלפי כל איש מישראל - הוא זה שיכול לְשַׁמֵּשׁ ל"מנהיג" העם.

לפנחס היתה רוח של קנאה. ואף שהקנאה הזו היתה כל כולה לכבוד השם יתברך - מכל מקום לתפקיד המנהיג של עם ישראל לא מתאים מי

ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו (במדבר כו, יח).

הפרשה פותחת בתיאור מעשה הגדול של פנחס, אשר במעשה קנאותו העמיד את חייו בסכנה, וכל זאת כדי לתת חיים לעם ישראל.

והנה עתה, כשמושה מבקש מהקב"ה "יפקד ה' איש על העדה", אך טבעי היה שהקב"ה ישיב לו על אתר: 'קח את פנחס, האיש שמסר את נפשו למען עם ישראל. הוא ראוי לאצטלה הזו, להיות המנהיג של כלל ישראל!'

אך לא! הקב"ה מודיע למשה רבנו כי יהושע תלמידו - הוא יהיה המנהיג!

ויש להבין מדוע? מדוע פנחס, שְׁהִחֶה את עם ישראל והצילם מגזירת כליה, לא קיבל את התפקיד?

התשובה לכך היא: נכון, פנחס עשה מעשה גדול ביותר, אולם כדי להיות מנהיג של כלל ישראל הקריטריונים הם אחרים.

לאשה אחת שהתגרשה מבעלה, היה דין ודברים עם בעלה בנוגע לתשלום המזונות. הרב היה צריך לפסוק כמה חייב הבעל לשלם דמי מזונות עבור בנם התינוק שזה עתה נולד. האשה הופיעה לבית הדין, נושאת את התינוק בחיקה, ובעלה לא הופיע לדין.

והאשה, לא פחות ולא יותר, משהבינה שבעלה כבר לא יופיע - הניחה את התינוק על השולחן, ואמרה לרב: "אותי לא מעניין כלום! היות והוא לא נותן לי את הכסף המגיע לי - תיקח אתה את התינוק ותגדל אותו", ומשסיימה את דבריה נשאה את רגליה ברחק מן המקום... והרב נאלץ לשכור אישה מינקת, שתניק את התינוק, עד לסידור כל העניינים בינו לבינה.

כשהקב"ה מינה את משה ואהרן לתפקידם, התורה אומרת (שמות ו, יג): "וַיִּצְוֶם אֱלֹהֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל", ודורשים על כך חז"ל (שמות רבה פרשת וארא פרשה ז): "אמר להם הקדוש ברוך הוא: בְּנֵי טרחנים הם, סרבנים הם, על מנת כן

שיש בו רוח קנאה! מנהיג של כלל ישראל צריך להיות "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" - "שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד" (רש"י). איש בעל סבלנות מאין כדוגמתה, שיוכל לסבול את טרוניותיו של כל אחד, ויקבל באהבה גם את מי שמבזה אותו ופוגע בכבודו.

כמובן שאין זה מוריד כי הוא זה מגדולתו וקדושתו של פנחס! לפנחס היה סוג אחר של מנהיגות: מנהיגות בעלת רוח קנאה, וסוג כזה של מנהיגות לא מתאים למי שצריך להיות מנהיגו של עם ישראל.

ברור שמנהיג צריך גם קנאות, אולם זו צריכה שתהא במינון אחר מזה שהיה לפנחס. כאן נדרש מינון גבוה של סבלנות! סבלנות מעל ומעבר, סבלנות של "שָׂאֵהוּ בְּחִיקָהּ בְּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאִמּוֹן אֶת הַיֶּנֶק" (במדבר יא, יב).

הגאון הקדוש רבי חיים פאלאג'י זצ"ל, אב"ד של העיר איזמיר בטורקיה, העיד על עצמו כי זכה לכך שהתקיים בו פסוק זה! וכך סיפר:

ובוכה למענה, וכואב לו כשחסר לו אותה - זוהי גופא החכמה הראשונה, שְׁלָהּ הקב"ה נותן חכמה.

הקב"ה נותן חכמה למי שמבקש אותה, פְּמָה אליה ומשתוקק לה! "בוער" לו להבין את התוספות, "כואב" לו להבין פשט ברשב"א!

זוהי כוונת ה"ספורנו" באומרו: "מוכן לקבל אור פני מלך חיים", רצונו לומר שאינו מסתפק במה שיש לו, במה שכבר יודע וכבר השיג, אלא רוצה ללמוד ולדעת עוד ועוד! זהו ה"חכם לב" - כל כולו "מבקש", כל כולו שאיפה להתעלות יותר ויותר.

מי שסבור שהוא כבר יודע - לא יֵצֵא ממנו כלום! רק מי שסבור, בכל עת, שהוא עדיין "אינו יודע" - הוא זה שבסופו של דבר יתמלא בחכמה.

זו היתה מעלתו הגדולה של יהושע.

הכתוב (שמות לג, יא) מעיד עליו: "וּמְשַׁרְתּוּ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל". יהושע היה באותה עת

תהיו מקבלין עליכם, שיהו מקללין אתכם, שיהיו מסקלין אתכם באבנים".

זוהי מסירות הנפש הנדרשת ממנהיג, האמור להנהיג את כלל ישראל: סבלנות עליונה ויכולת "להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד", גם אם הוא מקלל, או מאיים לסקול, את המנהיג.

תנאי נוסף הנדרש ממנהיג יתבאר על פי דברי ה"ספורנו" על המילים "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" וז"ל: "מוכן לקבל אור פני מלך חיים, כענין "וּבְלֵב פֶּל חֶכֶם לֵב נָתַתִּי חֲכָמָה" (שמות לא, 1).

הכתוב (דניאל ב, כא) אומר: "יְהִיב חֲכָמָתָא לְחַפְיָמִין". הקב"ה נותן חכמה רק בלב שיש בו חכמה. והשאלה הנשאלת היא: הרי הקב"ה הוא הנותן את החכמה, והוא נותן אותה רק בלב כזה שיש בו כבר חכמה. מהיכן תבוא, אפוא, החכמה הראשונה?

התשובה לכך היא: החכמה הראשונה באה מהאדם בעצמו! אם הוא מתאמץ להשיג אותה, שואף אליה, מתפלל

הקדוש ברוך הוא: יהושע, כל כך חביבין עליך דברי תורה? לא ימוש ספר התורה הזה מפידך" (מנחות צט ע"ב). יהושע התאים להגדרה של: "איש אשר רוח בו - מוכן לקבל אור פני מלך חיים כעניין ובלב כל חכם לב נתתי חכמה".

חז"ל (במדבר רבה כא, יד) מוסיפים לתאר את מעלותיו של יהושע: "יהושע הרבה שרתך, והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלאות, הואיל והוא שרתך בכל כוחו - כדאי הוא שישמש את ישראל, שאינו מאבד שכרו! קח לך את יהושע בן נון לקיים מה שנאמר נוצר תאנה יאכל פריה".

יהושע היה מסדר בעצמו, מראש, את הספסלים ואת הכיסאות, כדי שמיד עם כניסתו של משה לבית המדרש יוכל להתחיל ללמוד, ולא יתחילו רק אז לסדר את הספסלים ואת הכיסאות, וכך יתבזבו זמן יקר לריק, זמן שבו ניתן היה להשיג עוד חכמה!

מעל גיל שמונים, ובכל זאת הכתוב קורא לו "נער", זאת משום שכל חייו הוא החשיב את עצמו כנער! ליוותה אותו הרגשה תמידית שעדיין הוא מנוער מן החכמה, אינו יודע כלום, וצריך להתמלא ממנה. משום כך לא מש מאוהלו של משה, והיה דבוק במשה רבו בכל עת.

גם כשמשה רבינו עלה להר סיני, למשך ארבעים יום, יהושע המתין לו בתחתית ההר, זאת כדי שמיד עם ירידתו יוכל ללמוד ממנו תורה, בלי להפסיד! ולו רגע אחד, לא לפספס שיעור הליכה מההר עד למחנה! גם את הזמן הזה לנצל ללמוד תורה ממשה רבו!

גם בגיל שמונים יהושע מרגיש שהוא עדיין נער שאינו יודע די הצורך, ועליו לנצל כל רגע ללמוד עוד ועוד תורה מרבו.

"ראה הקדוש ברוך הוא את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר, שנאמר: 'ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל', אמר לו

את השאלה הזאת שאל ה"חפץ חיים"
זצ"ל את בנו, רבי לייב, והשיב לו
במשל:

היה פעם עשיר גדול, סוחר ביהלומים,
שהיה קונה אבנים מכאן ומוכר לשם.
יום אחד החל להתבונן: מדוע עלי
לקנות אבנים מאחרים? מדוע שלא
אתחקה אחר מקור האבנים ואטול מן
המקור?

לאחר בירור מעמיק נודע לו שהאבנים
נמצאות במקומות מרוחקים
באפריקה, שרק הנסיעה עד לשם
אורכת חודשים ארוכים, וגם שם
העבודה מורכבת ביותר ויש לרדת
למעמקי האדמה, תוך סיכון החיים,
כדי לחצוב אותן.

אולם אותו סוחר היה נחוש בדעתו
להגדיל את הכנסותיו והחליט ללכת
על כל הקופה ולעשות את כל העבודה
בעצמו.

אולם, הוא לא רצה לנסוע לבדו, והציע
משכורת חודשית מכובדת למי
שיאות להצטרף אליו לנסיעה. רוב
רובם של האנשים סירבו להצטרף

"אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" - זה שרוח
השאיפה המתמדת לעוד, שהצימאון
המתמיד לחכמה ולרוחניות, מפעם
בקרבו תדיר, הוא אשר ראוי להנהיג
את ישראל.

חז"ל (בבא בתרא ע"ה א) אומרים: "וְנִתְּתָה
מִהוֹדֶךָ עָלָיו - ולא כל הודך! זקנים
שבאותו הדור אמרו: פני משה כפני
חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה
לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה".
והדברים טעונים ביאור: גם אם יהושע
היה במדרגה נמוכה מזו של משה
רבנו, מדוע יש לומר כלפיו "אוי לה
לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה"?
סוף כל סוף יהושע הנחיל לבני ישראל
את הארץ, הוא גם זה שהמשיך ללמד
את בני ישראל תורה. ברוך ה' שהיה
לנו את משה רבנו, אבל כעת משה
מת, ויהושע הוא ממשיך דרכו. מה
ראו, אפוא, הזקנים לומר כלפיו "אוי
לה לאותה בושה, אוי לה לאותה
כלימה"?

לאותה בושה אוי לאותה כלימה!" הרי גם לנו הציע הסוחר להצטרף אליו לנסיעה... בשתי ידינו דחינו את ההצעה ולא הסכמנו להצטרף אליו... אוי לנו! למה לא הלכנו ביחד איתו? הנה הבחור שכן הלך איתו - באיזה עושר עצום התעשר..."

והנמשל: בבית מדרשו של משה רבנו למדו הרבה תלמידים, כמו יהושע, אבל יהושע היה היחיד שדבק ברבו באופן מוחלט, מעל ומעבר לתלמידים האחרים. הוא היה היחיד שעזב את ביתו והמתין למשה רבנו למרגלות ההר, כדי להרוויח עוד כמה דקות של לימוד תורה...

כשראו הזקנים שבדור את המדרגה הגבוהה אליה העפיל יהושע, אמרו: "אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה", גם אנחנו יכולים היינו להעפיל ולהגיע אל אותה מדרגה! בידינו היה הדבר. לו אך היינו משכילים לדבוק במשה רבנו כפי שדבק בו יהושע! לו אך היינו משכילים להיותו "נער" ולבקש בכל עת עוד ועוד חכמה.

לדרך כה מסוכנת, גם בעד הסכום הגבוה שהוצע להם, אולם בסופו של דבר מצא איזשהו בחור שחשב לעצמו: 'בין כה אין לי פרנסה. אנסה את גורלי, אולי ייטב לי'.

שישה חודשים ארכה להם הנסיעה המפרכת, עד שהגיעו למקום. מה נאמר ומה נדבר? חמש שנים שהו השניים במקום, למדו את סודות המקצוע, שיטות העבודה וצורת המסחר, ומששבו ארצה הפכו עד מהרה לעשירים מופלגים. גם הבחור שהתלווה לסוחר, רכש במשכורת שקיבל מדי חודש, אבנים יקרות, וכך יכול היה בשונו לפתוח חנות לעצמו ולהרוויח ממנה רווחים מופלגים.

אמנם ברור שאין להשוות בין רווחי של הסוחר בעצמו, שסחר עם כל כספו, לבין רווחי של הבחור, שסחר רק בכספי המשכורת שקיבל, ומכל מקום כל אחד מהם הפך לעשיר פי כמה וכמה ממה שהיה מקודם.

מששמעו על כך הבחורים האחרים - כיסתה את פניהם בושה גדולה! "אוי

למצוא אבא שזורק את בנו מביתו. אב מוכן לסבול את הילד, גם כאשר הוא עושה מעשים שובבים ביותר. יש לו מלוא חופניים של סבלנות כלפיו והוא מגלה כלפיו הבנה ואהבה גם אם חטא.

וכזו היתה התייחסותו של יהושע לכל אחד מעם ישראל - כמו שאב מתייחס לבנו! "כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאִמּוֹן אֶת הַיֶּיֶן!"

הרבה אנשים מסרבים לקבל על עצמם את עול ההנהגה. אחד הגורמים המרכזיים לסירוב זה הוא החשש מפני הציבור: 'איך אסתדר אִתָּם? מה הם יחשבו עלי? מה הם יעשו לי? ישמעו לי או יקללו אותי? יקבלו אותי או ירצו לסקול אותי?'

וכך, כשמציעים להם לפתוח איזושהי מסגרת לבחורים, וכדומה - הם מסרבים!

הם שוכחים את מה שאמר הקב"ה למשה ואהרן כשמינה אותם לתפקיד המנהיגות: "בְּנֵי טֹרְחָנִים הֵם, סֹרְבֵינִים הֵם, עַל מִנַּת כֵּן תִּהְיוּ מִקְבְּלֵי עֲלֵיכֶם, שִׁיְהוּ מִקְלָלִין אֶתְכֶם, שִׁיְהוּ מִסְקָלִין

וכאן פנה ה"חפץ חיים" לבנו ואמר לו: "הנה כאן, בבית המדרש, הַסְתַּפְּלִי וְרֵאָה, יוֹשְׁבִים בַּחוּרִים יִקְרִים, אֲבֻרְכִים מִסּוּלָאִים בְּפוּז, וְשׁוֹקְדִים עַל הַתּוֹרָה. כּוֹלֵם בַּע"ה יַעֲלוּ וְיַעֲפִילוּ לַמְדֻרְגּוֹת גְּבוּהוֹת בַּתּוֹרָה. אוֹלָם דַּע לְךָ! לֹא כּוֹלֵם יִגְעוּ לְאוֹתָהּ מִדְּרָגָה! רֵאָה בְּנֵי לְנַצַּל עַד תּוֹם אֶת כָּל הַכּוּחוֹת וְהַכִּישְׁרוֹנוֹת אֲשֶׁר חֲנֹנֵךְ הַשַּׁי"ת, וְלִהְיוֹת 'מִבְּקֵשׁ' אֲשֶׁר 'לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאוֹהֶל', כְּמִהַ וּמִשְׁתַּוָּקֵק לְהוֹסִיף וְלִהְיוֹת עַל כָּל הַיָּמִים".

והנה, יהושע לא דבק רק בתורתו של משה אלא גם במידותיו, וכשם שמשה התייחס לעם ישראל באהבה ללא מְצַרִּים, ונשא אותם בחיקו "כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאִמּוֹן אֶת הַיֶּיֶן" - כן נהג גם יהושע!

כאשר ילד מתנהג שלא כשורה בתוך ביתו - המחנך, לא אחת, זורק אותו מהכיתה. מהר מאוד הוא מאבד את הסבלנות כלפיו. לא כן כאשר המדובר הוא באביו של הילד. נדיר מאוד

בישראל. להלוך - באהבה ובסבלנות
- כנגד רוחו של כל אחד ואחד, גם אם
הוא מבקש לקלל או לסקול באבנים,
ולשאת אותו על כפיו "פֶּאֶשֶׁר יֵשָׂא
הָאִמּוֹן אֶת הַיֵּינֶק".

אתכם באבנים".

לאבא יש סבלנות לבניו. הוא ממשיך
להיות אבא אוהב גם אם בנו מחציף
פניו כלפיו.

וכך צריכה להיות דמותו של מנהיג

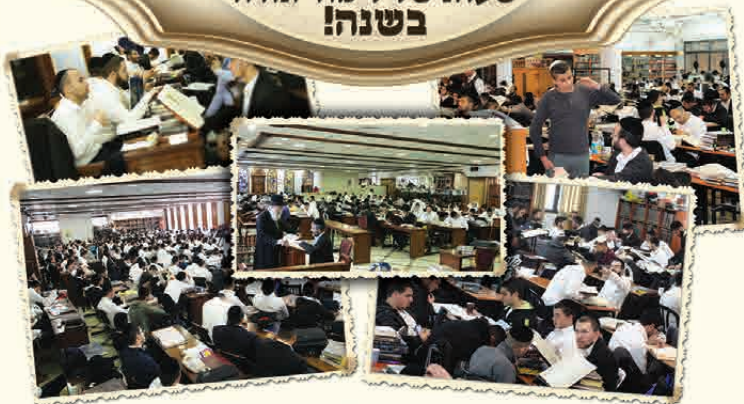

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ- 10,555,000 שעות של לימוד תורה בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים 02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים | טל: 5000455 - 02 | פקס: 5000502 - 02 | orhachaim.org

לחסויות, להפצה,

להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ויקאם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, יהונתן בן מרים הי"ו

ולעילוי נשמת: חי' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זורה ז"ל,
מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, חי' יהודה בן עישה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,
מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, חי' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.